

SME Škola a rodina

Piatok 22. júna | www.sme.sk e-mail: skolaarodina@sme.sk

Iba trom z tridsiatich troch slovenských vysokých škôl šéfujú ženy. Dve z nich pôsobia na súkromných školách, kde rektora nevidia, ale vymenúvajú. Len približne 10 percent fakúlt má na čele dekanu, nie muža. Podľa niektorých je dôvodom nízkého zastúpenia žien náročnosť funkcie, iní vravia o neprajnosti mužov.

Zladnu z tridsiatich fakúlt Univerzity Komenského neradi žena. Situácia na najstaršej vysokej škole na Slovensku však nie je podľa zistení denníka SME vôbec výnimočná.

Spolu je u nás 33 vysokých škôl, z ktorých dvadsať je verejných, tri štátne a desať súkromných. Na verejných školách dekanov a rektorov volí akademický senát, v ktorom sú zastúpení zamestnanci a študenti školy. Na ostatných šéfa vymenúvajú.

Prvou a jedinou volenou rektorkou na Slovensku sa nedávno stala Beata Kosová z Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici.

„Je to výsledok poctivej práce. Musela som prejsť všetkými stupňami riadenia od vedúcej katedry až po dekanu, aby som dokázala schopnosť a výsledky, ale to je prípad asi každého rektora,“ povedala Kosová. „S výnimkou technických škôl je viade žien dosť, ale objavujú sa viac vo funkciách prerokektoriek. Neviem, či je to menšou odvahou. Pokiaľ viem, kandidovalo ich dosť, len neboli nikdy zvolené,“ vysvetľuje Kosová. Proroektorov vymenúva rektor, akademický senát ich schvaľuje.

Čím to je?

Alena Daňková, rektorka súkromnej Vysokiej školy medzinárodného podnikania ISM v Prešove, pracuje v školstve už viac ako dvadsať rokov. Bola vedúcou katedry aj prodekanou, z riadenia a organizačnej práce mala množstvo skúseností. „Funkciu rektorky som prijala až po dlhom zvažovaní,“ hovorí.

Malý počet žien v najvyšších funkciách vysvetľuje vysokými nárokmi na funkciu. „Funkcia rektora je veľmi náročná na čas, ako aj na odbornosť a riadiace schopnosti. Táto práca je spojená s množstvom administratívnych činností, s neustálym sledovaním legislatívnych predpisov a všetkých zmien vo vysokom školstve u nás a v zahraničí, s plnením svojich pedagogických, vedeckovýskumných a publikačných povinností, ako aj množstvo služobných ciest a spoločenských povinností,“ povedala.

Zadmlia Lípková, dekanka Fakulty medicína-výchovných vzťahov Ekonomickej univerzity v Bratislave, jediná dekanka na šiestich fakultách školy, sa na malý počet žien v akademických funkciách pozerá takto: „Ženy sú skromnejšie a veľmi sa o funkcie nezájajú. Ak sa tak stane, ich mužskí kolegovia ich nepodporujú. Podpora dokonca nenachádzajú ani u kolegyň. Prítom podľa nej nízke zastúpenie žien vo funkciách môže nesúvisieť s ich schopnosťou tieto funkcie úspešne vykonávať. „Súvisí to s predsudkami, že ženy prostie nie sú na to vhodné,“ hovorí profesorka Lípková.

Štúdiu proroektorov bratislavskej Vysokiej školy vytvárajúcich umení Bohunka Kolesová hovorí, že počty žien závisia aj od zamerania školy. „Naša škola je patriarchálna a počty žien sa

ILUSTRACIJE FOTO: TASR

Čo chýba univerzitám? Ženy vo funkciách

prámo zvyšujú smerom nadol, k asistentkým miestam,“ povedala. Najväčšie zastúpenie majú ženy na katedre textilnej tvorby, v čom tiež vidí rodovú úroveň.

Bohunka Kolesová hovorí, že aj v rámci jednej školy sú funkcie rodovo rozdelené – pre ženy sú určené asistentké, sekretariatské a referentské miesta, kým pozície docenta a profesora sa vni majú ako mužské. „To ma hnevá. V škole sa snažím stereotyp nabúrať aj tým, že pre študentov vydávam Správovodnú štúdiu, a nie Správovodnú štúdiu, ako je zvyčajné na iných vysokých školách,“ povedala.

Aj muži chcú viac žien

Rektori súhlasia s tým, že zastúpenie žien nie je všade rov-

“Ženy sú skromnejšie a veľmi sa o funkcie nezájajú. Ak sa tak stane, ich mužskí kolegovia ich nepodporujú. Podpora dokonca nenachádzajú ani u kolegyň.

Cudmila Lípková, dekanka

náke. „Co sa týka funkcií žien na vysokých školách, zvidi to od povahy vysokých školy. Na technických vysokých školách je menej významných funkcií obsadených ženami, na vysokých školách orientovaných humanitne alebo ekonomicky je ich viac,“ povedal rektor STU a prezident Slovenskej rektorskej konferencie Vladimír Bálek. Hovorí, že dôvodom na nízke zastúpenie žien vo funkciách je najmä rodina. „Príčinu vidím predovšetkým v tom, že na Slovensku väčšina žien pracuje minimálne na dve smeny, jednu u zamestnávateľa a jednu doma, čo brzdí ich kariéru a funkčný rast. Asi by sme si my silnejšie poľavili mali spať popol na hlavu a byť ústretovejší aj

v našich rodinných povinnostiach,“ povedal.

Aj proroektor Zilinskej univerzity Michal Pokorný priznáva, že počet žien v akademických funkciách na vysokých školách je menší, než by zodpovedalo pomerom zastúpeniu žien medzi akademickými zamestnancami. „Ambície mužov sú asi v priemere vyššie ako u žien,“ povedal.

Psychológ Miron Zelina sa na dôvody problému pozerá takto: „dovody problému pozerá takto: dovedy problému pozerá takto:

„Ženy sú menej asertívne ako muži. Vyplyvá to aj z ich citlivejšieho prežívania skutočností. Drahou závažnou príčinou je aj to, že investujú svoju psychickú energiu do iných oblastí – do rodiny, výchovy detí, medzidružiek vzťahov, pomoci druhým a podobne. V podvedomí ženy sa môže biť rola citlivej a chápanej osoby s roľou tvrdého vynikajúceho práce a disciplíny. Nie každá túto rozdvajnosť ľahko znáša. Na druhej strane by bolo lepšie nielen pre riadenie, ale aj pre motiváciu pracovníkov, keby vo vedech funkciách v školstve bolo viac žien.“

Generálny riaditeľ sekcie vysokých škôl ministerstva školstva Peter Plavec hovorí, že aj v minulosti boli ženy v akademických funkciách zastúpené voľnou. „Rektor je manažérska funkcia, ktorá si vyžaduje okrem odborných vedomostí aj schopnosť pracovať s ľuďmi a ku kultivovanému dialógu majú ženy blízko,“ hovorí. Aj preto očakáva, že pozitívne skúsenosti akademických obcí s dnešnými rektorkami budú dôvodom na postupné zvyšovanie zastúpenia žien v akademických funkciách.

Chce to záujem

V zahraničí je podľa skúsenosti dekanke Lípkové postavenie žien iné. „V Českej republike mali dokonca rektorku Policajnej akadémie. V západných a severných členských štátoch Európskej únie je väčšia emancipácia. Ženy tam nepodceňujú. Slovensko je v názoroch na postavenie žien vo funkciách stále zastaralejšie. Nepomôžu ani dobré výsledky. Dokonca, keď máte lepšie výsledky ako muži, kolegovia vám to neodpustia,“ hovorí dekanke Lípkové.

Na vysokú funkciu musí mať žena záujem nielen v spoločnosti, ale aj v rodine. „V rektorskej funkcii je toho naozaj veľa. Keď má žena na starosti ešte aj rodinu, tak sa radšej rozhodne inak. Musí mať veľkú podporu doma,“ hovorí bankobytárečka rektorka.

Príprava

Alena Daňková, rektorka súkromnej Vysokiej školy medzinárodného podnikania ISM v Prešove.

Viera Cibáková, rektorka súkromnej Vysokiej školy ekonomickej a manažmentu verejnej správy v Bratislave.

Beata Kosová, rektorka Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici.

Ženy na vysokých školách

Názov školy	počet fakúlt	počet zamestnancov	žltob. žien	počet dekaniek	počet proroektoriek	počet proroektoriek	počet docentiek	počet profesoriek
Univerzita Komenského v BA	13	2098	942	0	3	21	148	76
UPJŠ Košice	5	122	783	1	1	6	43	66
PU Prešov	8	1047	633	1	2	11	34	20
UCM Trnava	3	281	185	1	1	5	12	8
KU Ružomberok	4	361	136	0	0	1	1	1
Univerzita J.Selyeho v Komárne	3	72	26	1	1	1	1	3
UVL Košice	0	147	63	0	2	0	20	6
UKF Nitra	5	1004	595	3	2	7	32	23
UMB Banská Bystrica	7	1301	770	2	1	7	50	16
TU Trnava	5	445	272	2	1	7	43	12
STU Bratislava	7	2268	1623	0	0	4	127	15
TU Košice	9	831	292	1	0	3		
ŽU Žilina	7	705	256	2	0	3	19	8
TU v Trenčíne	4	310	124	0	3	3	9	5
FU Bratislava	6	621	367	1	2	15	90	21
SPU Nitra	6	463	169	0	1	13	35	7
TU Zvolen	4	371	98	0	1	3	18	5
VŠMU Bratislava	3	213	93	1	1	5	31	11
VŠU Bratislava	0	108	32	0	2	0	5	1
AU Banská Bystrica	2	186	83	0	2	3	9	4
Akadémia zdravotných št. L.Mikuláš	0	241	94	0	1	0	2	0
Slovenská univerzita, Bratislava	4	325	163	1	1	4		
Dubnický tech. inštitút Dubnica	0	27	12	0	1	0	6	1
Vysoká škola v Sládkovcov	2	56	26	0	2	0	3	1
SVS v Skalici	0	14	6	0	2	0	2	0
VŠ medicína ISM v Preš.	0	15	8	0	0	0	1	0